

ARCH o architektúre a inej kultúre, ročník 9, číslo 12, december 2004. Cena 44,- Sk

MAĎARSKÁ SCÉNA

• Evanjelický kostol a zborové centrum v Szentendre • Ubytovacie zariadenie rehabilitačného ústavu v Koroncó • Telocvična katolíckej základnej školy v Ostrihome • Rodinný dom v Tokaji • Vila v Budapešti •

12

9 771335 132604

<http://www.arch.sk>

Ostrihom je historickým cirkevným centrom Maďarska. Mesto na brehu Dunaja, ležiace na severozápad od Budapešti, je súčasne duchovným a kultúrnym jadrom regiónu. Bohaté katolícke tradície dávajú tomuto sídlu výrazný architektonický ráz. Zo strany Dunaja sa otvára pohľad na baziliku, za ňou - na uliciach, námestiach alebo len tak utiahnuté niekde v tkanive mesta - honosne stoja ďalšie kostoly a kláštory. V južnej časti mesta, v mieste prechodu mestskej zástavby do pásma so zástavbou rodinných domov, z hľadiska štruktúry sídla na významnom mieste, stojí klasicistický kostol Svätej Anny. Viac ako dvestoročná zástavba okolo kostola sa postupne zmení na základe jednotnej architektonickej koncepcie spred 13 rokov. Novým momentom tohto vývoja je v redukovanej hmotnej forme skryté prepracované jadro: telocvičňa katolíckej školy.

Dominantným prvkom územia je kostol kruhového pôdorysu, ktorý stojí na vrchole klinovitého pozemku. V polovici 18. storočia postavili na tomto pozemku jasle, dievčenskú školu a kláštor, priebežne, peknú jednu stavbu k druhej - až po zoštatnenie po II. svetovej vojne, keď celý súbor budov cirkvi zobrali. V priebehu reštitúcií sa vyriešili vlastnícke práva v území a katolícka cirkev tu teraz zvažuje výstavbu multifunkčného školského komplexu. V plánovaných variáciách zástavby územia od roku 1992 tím Tamása Karácsonya riešil 12 triednu školu, jedáleň, knižnicu, telocvičňu a plavárňu, vždy ako jeden funkčný a architektonický celok. Telocvičný priestor bol v tomto systéme tým prvkom, ktorý vyžadoval najväčšie súvislé územie, a tak sa preňho skoro našiel priestor v kúte pozemku najviac vzdialenom od kostola. Formovanie jeho vzťahu k ďalším časťam plánovanej zástavby predpokladalo bohatú komunikáciu.

V obraze mesta vytvoreného rodinnými domami a uvoľňujúcim sa mestským tkanivom pokračuje telocvičňa, ktorá sa sama už nezaobráť rázom svojho prostredia. Rozhodná hmota, dvíhajúca sa po hrebeň susedného domu, je odkázaná na asociatívny kontakt. Veľký plochý povrch s vysokou podnožou, s tehlovou textúrou, ktorej skladba sa smerom nahor zjemňuje, veľká presklená plocha koncentrovaná na jediné narušenie povrchu, nevstupuje so svojim prostredím do vzťahu formou citovania heterogénnych architektonických kvalít, ale sprostredkuje vlastnú kvalitu. Tehlový povrch dopĺňa vo vertikálnom smere v priestore ustupujúce prekrytie haly s kovovým povrchom. Malé okno naznačuje v bočnom horizontálnom smere prechod do cizelovanejšej časti zahnutého priečelia. Cez bránu a prejazd, ktorý je zatiaľ len v plánoch ďalšieho rozvoja, sa dostaneme do vnútorného dvora. K nemu sa budova pripája pavlačou. Plánovaná výstavba je v skutočnosti funkčné riešenie, ktoré rozširuje aj dvor, veď takto vonkajší priestor s piliermi vytvára „predsieň“: pod terasou na úrovni galérie sa už potom vieme pod prekrytím dostať do vstupných priestorov budovy.

Z prízemia prístupný priestor telocvične s pôdorysom rozmerov 15 x 27 metrov sa vkladá do hraníc zástavby. Situácia je do takej miery napätá, že ku schodisku konštruovanému zo strany ulice medzi dvojitzú stenu sa zmestilo iba jedno ďalšie oddelené komunikačné schodisko a sklad. Schody z ulice vedú na tribúnu - galériu, odkiaľ je prístupné aj štúdio. Z predsieň vedú schody dole do suterénu k šatniarom, k posilňovni a k bufetom. Po prezlečení sa oddelenou komunikačnou zónou vo vnútri bloku dostaneme hore na ihrisko.

Spodné podlažie nevyužíva celú zastavanú plochu: na jednej strane nebolo z hľadiska potrieb nutné zastavať ho v celom rozsahu, na druhej strane bolo z konštrukčno-statického dôvodu potrebné zachovať vzdialenosť od susednej zástavby siahajúcej až po hranicu pozemku.

Bočnú stenu telocvične tvorí dvojitzá škrupina. V zatvorenom stave vytvára konštrukcia steny z preglejky s bukovým obkladom uzavreté ihrisko. Po otvorení sa s hlavným priestorom spoja aj dovtedy ukryté bočné priestory. Nosníky nad ihriskom prebiehajú rovnobežne s pozdĺžnou osou miestnosti. Z konštrukčného hľadiska je zámer architektov, ktorí nechceli funkčnú dynamiku priestoru porušiť priečnymi prvkami, čiastočne protirečivým. Zo spádu vyplývajúci pozdĺžny nárast výšky obrátili smerom do ulice. Výrazný hranolový ráz objektu odľahčili otvorením celej bočnej plochy sklenenými resp. polykarbonátovými obkladmi. Ťažkopádnosť vyplývajúcu z daných proporcií zmierňuje aj plechová krytina, ktorá prechádza aj do vrchnej časti zvislých plôch.

Kompaktná hmota budovy je výsledkom rozhodného funkčného členenia. Rozmiestnenie jednotlivých priestorových celkov určuje jej ráz. Konzekventný výber materiálov zase udržal poriadok v jej vzhľade. Nová telocvičňa, ktorá predurčuje aj náročnosť nasledujúcej zástavby, nepotrebuje vysvetlenia: prostriedky, ktoré používa, sú vyzreté, spôsob komponovania je v jednoduchosti rafinovaný, v hravosti zdržanlivý. V detailoch (textúra skladby tehál, kompozícia, používanie sklenených tabúl na vnútornom priečelí, prepracované spoje vnútorného obkladu) sledovateľná citlivosť je dobre dávkovaná. Veci od začiatku do konca ukazujú jediným smerom, zodpovedajú miere náročnosti sformulovanej v kostole Svätej Anny. Práve táto jednotnosť vytvorila v telocvični tímu Tamása Karácsonyho kompaktný poriadok.

Zorán Vukoszavlyev

TELOCVIČŇA KATOLÍCKEJ ZÁKLADNEJ ŠKOLY JÓZSEFA MINDSZENTYHO, OSTRIHOM

Architektonický návrh: Karácsony Építész Iroda Bt.

Architekti: Tamás Karácsony, Péter Janesch

Spolupráca: Márton Kovács, Péter Klobusovszki, Tibor Szalai, Gábor Zombor

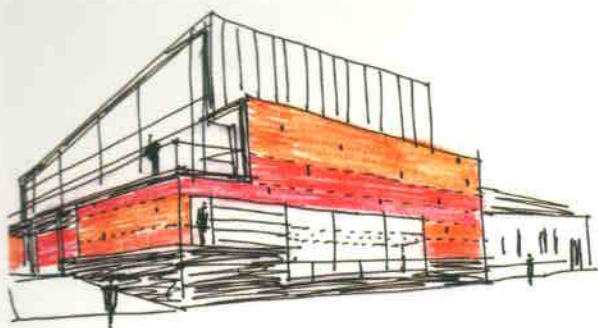
Klient: Rudnay Sándor Foundation

Projekt: 2001

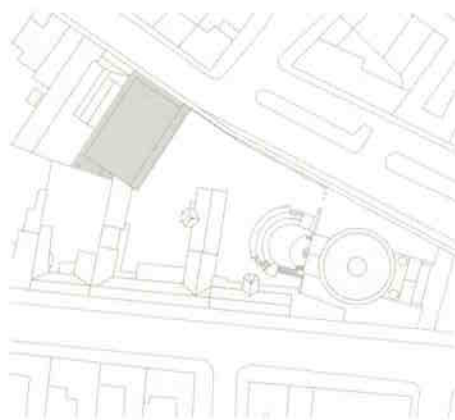
Realizácia: 2003

Foto: Tamás Karácsony

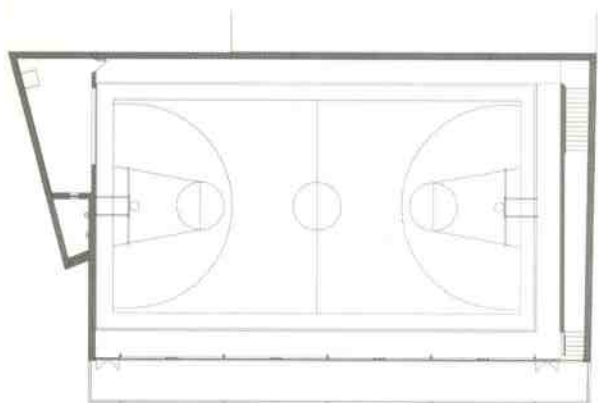

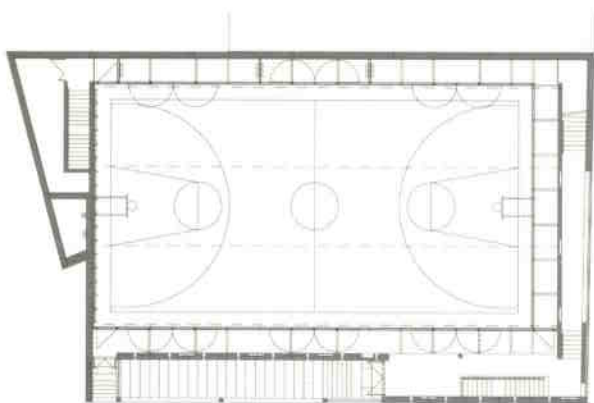
Skica

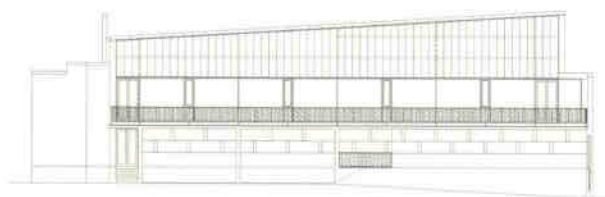
Situácia

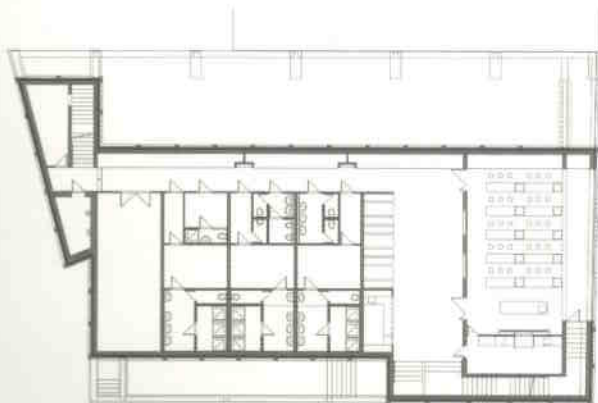
Pôdorys 2. NP

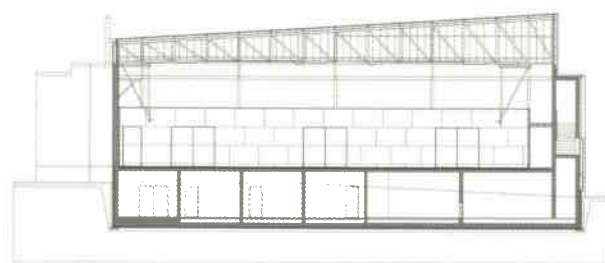
Pôdorys 1. NP

Pohľad južný

Pôdorys 1. PP

Rez pozdĺžny

